

# **Найосновніші зауваги щодо письмових правил наукового стилю**

# Правописні зауваги

# **1. Велика літера**

З великої літери пишуться й інші ремарки та посилання, взяті в дужки, що стоять після закінченого речення: *Українська культура з найдавніших часів, навіть у найтяжчі історичні періоди її існування, не була ізольованою від зовнішнього світу* (З газети).

Матеріали дисертаційної роботи обговорено на спільному засіданні кафедри української мови факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та кафедри української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (протокол № 7 від 31 січня 2017 р.).

*Матеріали дисертаційної роботи обговорено на спільному засіданні кафедри української мови факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та кафедри української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*

***(Протокол № 7 від  
31 січня 2017 р.).***

# Із малої літери пишемо перше слово рубрик, якщо вони відокремлені одна від одної середником (крапкою з комою):

Реалізацію поставленої мети вможливило розв'язання таких завдань:

- окреслення теоретичних засад вивчення інтенсивного й параметричного компонентів у сучасній лінгвістичній парадигмі;
- визначення місця інтенсивного й параметричного складників у семантичній структурі слова;
- обґрунтування особливостей узаємодії інтенсивного й параметричного компонентів із іншими складниками семантики конотованих лексичних одиниць;
- з'ясування моделювальних можливостей інтенсивно-параметричного компонента;
- виявлення семантичних різновидів інтенсивно-параметричного складника;
- виокремлення функціонально-семантичних різновидів конотатів із інтенсивно-параметричним складником у їхній семантичній структурі.

**Якщо такі рубрики граматично самотійні та / або структурно досить розлогі, то вони можуть починатися великою літерою.**

Чинники, що впливали й формували константи та домінанти ідіостилю В. Винниченка:

1. Постійне прагнення осягнути, збагнути себе самого, свій внутрішній світ, свою вдачу, свій характер, розгадати код свого життя.
2. Потужне осердя життєвого та творчого шляху письменника – «чесність з собою».
3. Активна участь у політичному житті України, неможливість відходу від політики навіть після важких невдач, болючих падінь з олімпів влади в безодню довгого забуття.
4. Загострене почуття справедливості, непереборне прагнення допомогти всім знедоленим, скривдженим, ображеним на тлі великої любові до рідної України та бажання всього себе віддати національній ідеї, літературній праці.
5. Прагнення поєднати соціальні (народоправні), етнічні (національні) основи з республіканськими цінностями та традиціями.
6. Пошук шляхів до пізнання сутності й причин несправедливо влаштованого світу, прагнення вдосконалити його; обґрунтування створеної «моделі суспільства колектократії», розроблення концепції конкордизму.



## **2. Технічні правила переносу**

**Не можна переносити прізвища,  
залишаючи наприкінці попереднього  
рядка ініціали або інші умовні  
скорочення, які їх стосуються:**

**Т. Г. Шевченко,**

а не **Т. Г.**

**Шевченко**

**акад. Гончаренко,**

а не **акад. Гончаренко**

**[34, с. 18]** а не **[34, с.**

**18]**

**Ctrl+Shift+Проміжок**

**Т. Гундорова**

**м. Київ**

**10 км**

**с. 128**

**Необхідно дотримуватися певної системи оформлення власних імен. Ініціали в науковому тексті потрібно ставити лише перед прізвищем.**

Чимало лінгвістичних праць присвячено вивченню окремих компонентів конотації, зокрема оцінності (Н. Д. Арутюнова, А.А.Бурячок, О. М. Вольф, І. В. Кононенко, Т. П. Вільчинська, В. В. Воїнов, О. Л. Бессонова, Л. І. Климова, Т. А. Космеда, Г. Г. Кошель, М. В. Кравченко, О. М. Островська, С. І. Равлюк, С. С. Хідекель, М. О. Ягубова та інші науковці), емотивності (О. М. Галкіна-Федорук, Л. Г. Бабенко, Л. Г. Барлас, В. В. Болотов, М. В. Гамзюк, М. М. Аверіна, О. Ю. Мягкова, В. І. Шаховський та інші вчені), образності (С. М. Мезенін, О. Й. Блинова, О. В. Загоровська, М. Е. Рут, У. В. Соловій та інші лінгвісти).

## **3.Розділові знаки в листах**

*Із повагою – директор Інституту*  
*Із глибокою повагою – Микола Іванович*  
*Зі щирою пошаною – Ваш приятель*

*Із повагою*

*директор Інституту*

*Із глибокою повагою*

*Микола Іванович*

*Зі щирою пошаною*

*Ваш приятель.*

***Із повагою***  
***Ректор університету***

***Олег ШЕРЕМЕТ***



## **4. Лабіринти пунктуації**

**- передає логічний висновок з того, про що йшлося вище в тексті:**

*Отже, у системі складного речення української мови наявні одиниці, яким властива структурна єдність компонентів фразеосхеми (Л. Шитик);*

*Отже, уживаючи спільнозначні слова чисельність та кількість, зважайте на те, що перше сполучається з назвами істот чи неістот, які становлять певну сукупність, а друге – з назвами окремих істот або неістот (Л. Колібаба).*

***отже*** набуває значення пояснювально-з'ясувального сполучника *а саме*, за допомогою якого з'ясовують, конкретизують певну попереду висловлену думку:

*Мова цього народу є мовою державною, отже мовою державно-адміністративних установ, війська, промислових підприємств, освіти (нижчої, середньої і вищої), засобів сполучення, великої торгівлі, державної медицини, мовою міста, де зосереджено переважно установи, пов'язані з цими галузями життя (О. Ткаченко).*

**сполучник (сполучне слово) *отже* разом із відсполучниковими частками *й, і, а* передає відповідність, тотожність, яку встановлюють, зіставляючи що-небудь:**

*Ця тенденція через посередництво середньогрецької й новогрецької мови була передана мові старослов'янській, від якої перейшла до болгарської та східнослов'янських мов, **отже** вона характерна *й* для української (О.Пономарів);*

*У лінгвістиці, **отже** і в стилістиці, використовують і загальнонаукові, і спеціальні методи дослідження (П. Дудик).*

**Якщо *отже* й, *отже* і, а *отже* й**  
**ужиті зі словами, які вони**  
**приєднують, усередині речень, то**  
**такі сполуки потрібно виділяти**  
**комами з обох боків:**

*Кожна галузь знань, отже й стилістика,*  
*послугується неповторно-індивідуальною*  
*теорією і мовленнєвою практикою (П. Дудик).*

***отже*** використовують у ролі  
сполучного слова ***тому***, що приєднує  
другу частину речення до першої і  
виражає **причиново-наслідкові**  
**відношення**: *Відступали старовинним*  
*Перекопським трактом, що проходив*  
*якраз через Чаплинку.., отже обминати*  
*повстанську свою столицю було*  
*неможливо (О. Гончар).*

***отже*** самотійно або разом з іншими частками може вживатися і в ролі підсилювальної частки. Ні після неї, ні перед нею коми не ставлять. Така частка увиразнює наслідок чого-небудь і рівнозначна частці *от і*: *Отже ж то і змалював він солдата, та ще як?* (Г. Квітка-Основ'яненко), підсилює спонукання, виражене дієсловом у формі наказового способу: *То отже слухай, Христіно батьківно, жартує панич...* (Панас Мирний) тощо.

**Запам'ятаймо:** в українській мові кому ставлять після *отже*, що є вставним словом; кому ставлять перед *отже*, *отже й*, *отже і*, а *отже й*, що вживаються як сполучники або сполучні слова; кому не ставлять ні перед, ні після *отже*, якщо воно самотійно чи разом з іншими частками виконує роль підсилювальної частки.



# **5. Найосновніші правила наукового стилю**

**1. Уникаймо нагромадження  
віддієслівних іменників,  
уживаючи замість них  
відповідні дієслова:**

***Вимірювання тиску здійснюється  
для порівняння;***

***Тиск вимірюють, щоб порівняти.***

**2. Уникаймо мовних  
конструкцій  
дієслово+віддієслівний  
іменник:**

*займатися  
досліджуванням  
досліджувати.*

—

**3. Надаваймо перевагу**  
**активним конструкціям:**  
*роботи виконуються з*  
*використанням перевірених*  
*засобів вимірювання – роботи*  
*виконують, використовуючи*  
*перевірені засоби вимірювання.*

**4. Уживаймо**  
**безособові**  
**конструкції на -но,**  
**-то:** *застосовано*  
*метод, вироблено*  
*нову концепцію.*

**5. Розмежовуймо дію,  
подію та наслідок дії:  
*змінювання, змінення,  
зміна.***

**6. Віддієслівні іменники,  
що позначають  
незавершені процеси,  
уживаймо тільки в однині:  
*прилади для вимірювань* —  
*прилади для вимірювання.***

**7. Правильно  
вживаймо віддієслівні  
іменники із суфіксом -  
к(а): *оцінка*;  
*оцінювання* — *оцінення*  
— *оцінка*.**



**8. Правильно вживаймо  
іншомовні терміни на -ція, -  
зія, -інг, -мент:**

*публікувати (публікування),  
опублікувати (опублікування),  
публікація.*

**9.**  
**перевагу**  
**для**  
**учасників**

***прибулець, трудівник.***

**Надаваймо**  
**іменникам**  
**називання**  
**процесів:**

**10. Правильно**  
**послуговуймося**  
**дієприкметниками:**  
*змінюваний тиск —*  
*змінений тиск.*